a Quia apud dñm miscdia/ fuit/est/et erit: sicut apud fontē viuū/riuulus iugiť emanat: quē sola ingratitudo desiccat: vt dicit btūs Bernā. De q̄ fonte ōr Zach. xiij. a. Erit fon patens domui dauid ⁊ oib⁹ habitātib⁹ hierusalē in ablutionem pctōris ⁊ mēstruatę. b Et copiosa apud eū redēptio. i. copiosum pcium nrę redēptiōis: ipsemet christ⁹. s. j. Cor. j. d. Fact⁹ ē nob sapia ⁊ iusticia ⁊ sctificatio ⁊ redēptio. j. Cor. vj. d. Empti estis pretio magno. j. Pet. j. d. Nō corruptibilib⁹ auro vel argēto redēpti estis de vana vīa ꝓuersatiōe pr̄ne traditiōis: ꝗ p̄cioso sanguine q̄si agni imaculati ⁊ incōtaminati christi iesu. Copiosa dicitur redēptio: qr p̄ciū sufficiens fuit ad redēptionē mille miliū mūdoꝝ. Cū enī sit christ⁹ p̄ciū nr̄m q̄ est ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ hō: ī infinitū excedit rē redēptā: ꝗ magnitudo amoris mēsuram aut numerū nescit. Job. iij. b. Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret. Jō dicebat Job. vj. a. Utinā appēderent pctā mea qb⁹ irā merui ⁊ calamitas quā patior ī stathera: q̄si arena marī hęc grauior appareret. Ex illa supabūdātia p̄cij accipit papa ⁊ ep̄i qui sunt thesaurarij dñi indulgentias q̄s faciūt. Et posset aliq̄s dicere: Parū pderit nob miscdia eius: qr apud eū manebit: sic aq̄ stagni nec deriuabiť vsq̄ ad nos sic aq̄ fontī. Et rñdet. Immo fluet miscdia ei⁹ sic fluui⁹. Unde Eccij. xxxix. c. Bñdictio illi⁹ q̄si fluui⁹ inūdabit: et quō cataclysm⁹ aridā inebriauit. Et ꝗ est qd sequiť: c Et ipse. q. d. ab eo ⁊ apud eum copiosa misericordia ⁊ redēptio: quia ipse ⁊ nō alius: d Redimet/ pr̄io sanguine: e Israel. i. populū fidelē/qui credit in eū. f Ex oib⁹ iniqtatibus ei⁹. i. ex debito pęnę: cui⁹ debitor erat p oib⁹ iniqtatib⁹ suis. Nō maculat⁹ erat/ ⁊ obligat⁹ pęnę pp̄ pctm̄. Maculā lauat ⁊ delet christus per gratiā quā infundit: pęnę debitum soluit per pęnam quā sustinuit: et sic per christū plene redimitur homo. Esa. xliij. d. Ego sum/ego sum/qui deleo iniqtates tuas pp̄ter me: id est sola gratia mea. Eodē. xliij. d. Deleui vt nubem iniqtates tuas: ⁊ q̄si nebulaz peccata tua: reuertere ad me: qm̄ redemi te. Greg⁹. Nullū peccatorē reuertentē despicit/qui pctōres redimere venit. Expo. Ps. CXXX

Domine nō est exaltatū ⁊c. Hic duodecim⁹ gradus. s. humilitas. Qui post p̄cedētē psalmū recte ponit: quia in illo actum est de pęnitētia/quę sine humilitate inutilis est. Titulus/qui. s. Intentio monet ad humilitatē interiorē ⁊ exteriorē. Mod⁹. Biptit⁹ ē psalm⁹. Primo remouet a se vir iust⁹ oēm supbiā vel signa supbię. Scdo exēplo suo ūuitat ad spem: ibi: Speret israel. Igiť vir iust⁹ ī cuius ꝓsona pp̄ba ꝗ loquiť volēs ostēdere se humilē int⁹ ⁊ extra: remouet a se Jrīū dicēs: g Dñe/cui soli patēt corda ⁊ renes hominū. h Nō est exaltatū cor meū. Min⁹ dicē et pl⁹ significat. i. hūiliatū ē cor meū: qd ē verū sacrificiū deo. Ps. 50. Unde. s. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulat⁹ cor ꝓtritū ⁊ hūiliatū. Tale cor ascēdit ad gloriā. Nam q̄ se humiliat exaltabitur: Lucī. xiiij. c. Et Prouer. xxix. d. Humilem spiritu suscipiet gloria. Et Eccij. xj. a. Sapia humiliati exaltabit caput illius. Econtrario cor superbū descendit in ruinā. Prouer. xvij. c. Qui altam facit domū suam /quęrit ruinā. Eodē. xvj. c. Cōtritionē p̄cedit superbia: ⁊ ante ruinam exaltabiť spiritus. i Neq̄ elati sunt oculi mei: qd est signū interioris supbię. q. d. interiorē ⁊ exteriorē supbiā expuli a me: Cui dñs cōminatur/Esa. x. c. Visitabo sup fructū magnifici cordis assur: et super gloriam altitudinis oculoꝝ eius. Eodem. ij. c. Oculi sublimis hoīs humiliati sunt: id est humiliabunť: ⁊ ī curuabitur altitudo viroꝝ. Ideo dicitur Eccij. xxiij. a. Extollentiā oculoꝝ meoꝝ ne dederī mihi: ⁊ omne desiderū auerte a me. Job. xv. b. Quid te eleuat cor tuū: et quasi magna cogitans attonitos habes oculos: De his dicitur Prouerb. xxx. b. Generatio cuius excelsi sunt oculi: et palpebrę eius in altum surrectę. k Neq̄ ambulaui ī magnis. i. cū magnatibus vel ī pomposa societate: qd vtrūq̄ est signum superbię. Amos. vj. a. Uę vobis q̄ opulēti estis ī sion ⁊ ꝓfiditī in monte samarię: optimates capita pp̄lor̄ ingrediētes pompatice domū dñi. i. ecclesiā. De talib⁹ dicit btūs Bernā. ad Eugeniū: Tu pastor p̄cedis deauratus multa societate/circūdat⁹ varietate/oues q̄d faciūt: Si auderē dicere/dęmonū magis q̄ ouiū pastura hęc. Sic factitabat petr⁹: sic paul⁹ ludebat: q. d. Nō. Jō p̄cipiť Deut. xvij. d. ne rex multiplicet sibi eq̄s: ne reducat pp̄lm ī egyptū: exēplo malo eq̄rū numero subleuat⁹. Uel/ Neq̄ ambulaui ī magnis. i. nō supbiui de magnis factis vel dictis vel virtutib⁹. Sicut Job. xxxj. a. Si ambulaui in vanitate ⁊ festinauit ī dolo pes me⁹. Et. j. c. Si lętat⁹ sū super diuitijs meis multī/ et q̄ plurima reperit man⁹ mea: si videbā solē cū fulgeret/ ⁊ lunam incedentē clare/ ⁊ lętatū est ī abscondito cor meū/ ⁊ osculatus sum manū meā ore meo/ q̄ est iniqtas maxima/ ⁊ negatio cōtra deū altissimū. Uel/ Neq̄ ambulaui ī magnis. i. nō ingessi me in magnos ꝓuentus: siue ad consilia magna nō iussus non vocat⁹: qd est superbię ⁊ elationis signum. Eccij. xiij. b. Ne impiorbus sis ne impingaris/exemplo tuo in domo regis. l Neq̄ in mirabilib⁹ super me: id est non affectaui aliq̄ facere super virtutem meam: vnde hoīes admirent: Sicut multi q̄ ex factis ⁊ dictis magī quęrūt gignere in pp̄lo admirationē q̄ ēdificationē: Sic simon magus voluit facere qualia apostoli faciebant/cum tm̄ non esset talis: et ideo in mirabilibus supra se: id est supra virtutem suam voluit ambulare: Actī. viij. c. Item in mirabilib⁹ super se ambulat: qui plus q̄ possit attemptat/ vt mirandus appareat. Contra qd dicit/ Eccij. iij. c. Altiora te ne q̄sieris ⁊ fortiora te ne scrutatus fueris. Hiere. xlviij. e. Audiuim⁹ superbiam moab: supbus est valde: sublimitatē ei⁹ ⁊ arrogantiam ⁊ superbiam ⁊ altitudinem cordis ei⁹ ego scio ait dñs: iactantiā ei⁹ ⁊ arrogātiā eius: eo q̄ non sit iuxta eam virt⁹ ei⁹: nec iuxta qd poterat conata sit facere. Monstrať aūt exterī⁹ elatio cordis multiplicit: Primo ī colli erectiōe. Job. xv. c. Cucurrit aduersus deū erecto collo. Scdo ī oculoꝝ excellentia. Prouer. xxx. b. Generatio cui⁹ excelsi sūt oculi. Tertio in gressus cōpositiōe ⁊ digiti extensione. Prouerb. vj. b. Homo apostata/ vir inutilis graditur ore peruerso ⁊ annuit oculis: terit pede: digito loquiť. De his trib⁹ simul dicit/ Esa. iij. c. Pro eo q̄ eleuatę sūt filię sion: ⁊ ambulauerūt extento collo: et nutib⁹ oculoꝝ abant: et plaudebant/ ⁊ ambulabāt ⁊ pedib⁹ suis composito gradu incedebant ⁊c. Quarto in locutione. Daniel. xj. f. Aduersus deū deorū loquiť magnifica. Quinto in auditu. Zach. vij. c. Aures suas aggrauauerūt ne audirent legem. Sexto in habitu ⁊ gestu corporis. Eccij. xix. d. Ex visu cognoscit vir: ⁊ ab occursu faciei cognoscit sensat⁹: Amictus corpis ⁊ risus dentiū et incessus hominis/enūciant de illo. Sequiť: m Si nō humiliter. q. d. non ambulaui in magnis/neq̄ in mirabilibus sup me. Si non: id est/sed: humiliter sentiebam/de me: qd est verę humilitatī. Aug⁹. Vera humilitas est sensus pp̄ię vacuitatī. Sic sentiebat de se abraā/cū dixit: Loquar ad dñm meū cū sim puluis ⁊ cinis. Et paul⁹. j. Cor. xv. b. Ego sū min⁹ apostoloꝝ: q̄ non sū dign⁹ vocari apostol⁹. Et christ⁹: Ego sū vermis ⁊ non homo. Econtra sūt aliq̄ qui ō se magna sentiūt/de alijs parua. Cōtra q̄s dicit/ Esa. v. e. Uę q̄ sapiētes estis in oculis vestris: ⁊ coram vobismetipsis prudentes. Roma. xij. c. Non alta sapientes sed humilib⁹ ꝓsentientes. Uel sic: vt tot⁹ versus sb vna clausula legat. m Si non humiliť sentiebam: sed exaltaui/iactādo vel gloriādo/ n Animā meā/ male accidat mihi/ supple. Animā suam exaltat: q̄ sibi bonū qd non habet arrogat: vt pbi q̄ dicūt: Labia nostra a nobis sunt. Uel q̄ meritī suis imputat: vt pharisę⁹. Lucī. xviij. b.

Alt. Qm Alt. est Alt. multa Alt. illum

a † Quia apud dñm miscdia †: ⁊
b † copiosa apud † eū redēptio.
c Et ipse redimet israel: ex oi-
f bus iniqtatib⁹ ei⁹. Canti-
g cū graduū. CXXX
b Domine nō est exal-
i tatum cor meum: neq̄ †ela-
k ti sunt oculi mei. Neq̄ † am-
l bulaui in magnis: neq̄ in
mirabilibus super me. Si
m non humiliter sentiebam:
n sed exaltaui ānimam meaz.

Alt. in altum
Alt. ingressus sū

Quomodo redemptio facta a deo ōr copiosa.

Partitio psalmi

Signa supbie ⁊ elationis

Ps. 11.

pharisę⁹: Luc.xviij.b. Aut q̃ ō bono suo extollit cōrde: aut q̃ singularit vult videri. Cōtra q̃s ōr.j.Cor.iiij.b. Quid habes q̃d nō accepisti? Si aūt accepisti: q̃d gloriar. q̃si nō acceperis? Sequit: a Sic ablactat⁹.q.d. sic hūilit sensi/ & aiaz meā nō exaltaui/ sic ablactat⁹.i. puer a lacte mris ō nouo separatus icūbit adhuc sup mrez suā/ q̃rēs adhuc lacte ei⁹ refici: et tñ non cibatur lacte/ & cibo meliore & honorabiliore: c Ita fm hunc modum: fit/ retributio in anima mea: q: cum se humiliat circa mima/ eleuat ad maiora: et pl⁹ dat et q̃z speret. Vel sic/ vt ad p̃cedēs referat ꝓstructio: h modo. Si nō humilit sentiebā: & ecōtra/ exaltaui aiam meaz: a Sicut ablactat⁹.i. a lacte separatus/ erit/ b Sup matrē suā.i. indigēs adhuc lactari a mre/ ꝓpt infantiam languet et perit/ sup/ple: c Ita retributio in aia mea.i. ab aia mea pereat. Vl planī⁹. a Sicut ablactat⁹.i. ō nouo a lacte separ⁹: b Sup matrē suā/ stat/ q̃rēs lac/ & ñ dat ei: c Ita retributio fiat in aia mea: id cū quesierit nō det ei/ si eam exaltaui. Vel sic/ a Sicut ablactat⁹ sup matrē.i. a mre sua cū gaudio ducit ad mēsaz pzis: vt isaac Gen. xxj.a. c Ita retributio i anima mea fiat: vt p⁹ q̃z fuerit a lacte tpalis iocūditat. separata: cū gaudio ducat ad mensam eternę iocūditat. Et nota q̃ ē mater: a cui⁹ lacte bonū est cito separari/ & nunq̃z lacte ipsi⁹ potari. s. adulatoz. Vñ Prouerb. .j.b. Fili: si te lactauerint pctōres ne acq̃escas eis: Quia lac istud venenosum ē: & q̃ potat ex illo morit. Vñ Thren. iiij.a. Lamię nudauerūt māmā: lactauerūt catulos suos. Lamię dicunt q̃si lanię. Hę sunt adulatores: q̃ adulādo lanīāt vnitatez virtutis. Job. iij.b. Quare non in vulua mortuus sum: egressus ex vtero nō stati perij? Quare exceptus genub⁹? Cur lactatus vberibus? Isto lacte fere omnes magnates potantur copiosissime: quia volunt sibi dici placentia licet falsa: et ideo omnes ministri eorum adulatores sunt. Prouerb. xxix.b. Princeps qui libēter audit verba mendacij omēs ministros habet impios. Istis nutricib⁹ maledict. impēdit. Osee.ix.c. Da eis dñe. Quid dab eis? Da eis vuluā sine liberis & vbera arentia. Vulnam sine liberis vt non possint parere. Vbera arentia: vt etiam q̃ ō pariūt non possint nutrire. Propt hoc dicitur Gen. xxj.a. q̃ abraam fecit grande conuiuiū cum isaac fuit ablactatus. Ysaac enim ablactat: cum homo a mundi gaudio separatur: dicēs cum ꝓpheta: Renuit ꝓsolari anima mea. Et cum salomone: Eccl. ij.a. Risum reputaui errorem/ et gaudio dixi: Quid frustra deciperis? Sunt autez q̃ nunq̃z volunt ablactari: etiam senes. De quibus Esa. lxv.d. Non erit ibi ampli⁹ infās diez: & senex q̃ nō impleat dies suos: qm puer centū annoz morietur & pctōr cētū annoz maledict⁹ erit. Itē est alia mater siue nutrix: a cui⁹ vberib⁹ nunq̃z ablactari debet hō donec veniat ad mēsam pzis. s. christ⁹ vel p̃dicator. Cui⁹ vbera/ sunt duo testamenta: lac/ eruditio. Vñ. j. Pet. ij. a. Quasi mō geniti infantes rationabiles & sine dolo lac ꝓcupiscite. De hac nutrice ōr Exo. ij.b. Vis vt vocē tibi mulierē hebrēā/ nō egyptiacā: quę nutrire possit infātulū: Si q̃s ab hac nutrice separat: ꝓfusiōe replebit. Vñ. ij. Regl. iiij.b. ōr/ q̃z filij saul cecidit a nutrice & claud⁹ ē effect⁹ vtroq̃z pede: & mi/phiboseth appellat⁹ ē: q̃ ō interptat os ꝓfusū. Et ē lac multi/plex.

Alt Quēad/modum qui

Alt lacte

Alt aiam meā

De duplici mre

Esa.30.c.

Ps.118.

Adulationis. Prouerb.j.b. Si te lactauerint peccatores/ ne acquiescas eis. Et.xvj.d. Vir iniquus lactat amicum suum.

Abundantię temporalis. Exo.iij.b. Educam vos in terram quę fluit lacte & melle.

Est lac

Carnalis voluptatis. Thren. iiij.a. Lamię nudauerunt māmam: lactauerunt catulos suos.

Simplicis doctinę: vt hic. Et. j. Cor. iij.a. Lac dedi vobis potum non escam.

Diuinę consolationis. Osee.ij.c. Lactabo eam et ducam eam in solitudinem.

a † Sicut ablactatus est † super
b matrem suam: ita retributio
c in † anima mea. Speret isra/
d el in domino: ex hoc nunc
e et vsq̃z in seculum. Can/
f ticum graduum.

m CXXXI

g h i Emēto dñe dauid:

d Speret ꝛc. Secunda pars: vbi ponitur conclusio psalmi: vbi exēplo suo alios iuitat vir iust⁹ ascēdēs/ sperare i domino. Unde dicit: Speret israel: id populus christianus. e In dño/ et non in alio. j. Machab. ij. g. Cogitate per generationē & generationē: quoniam omnes qui sperāt in eū non infirmant. Eccl. ij.b. Qui timetis deum sperate in illum et in oblectationē veniet vobis misericordia. Et. j. Respicite filij natiōes hominū: & scitote: qm̄ nul⁹ spauit in dño & confusus est: f Ex hoc nunc & vsq̃z in seculum: id est in oī tempore quousq̃z. s. veniat ad eternitatem: vbi non erit spes sed res. Expositio Psalmi. CXXXI

Emēto domie dauid. Hic est tertiusdecim⁹ gradus. s. sollicitudo edificandi domū dei. Et recte ponitur iste grad⁹ post duos precedentes: Nā in illis edificauit seipsū vir iust⁹ ascēdēs per pnitentiā & humilitatem/ de quibus agitur ibi: Hic autē intendit alios edificare. Et primo debet homo seipsum edificare: id est in edificio dei ponere: & postea alios. Unde. j. Timoth. iiij.d. Attēde tibi & doctrinę: insta in illis: hoc enim faciēs & teipsum saluum facies: & eos q̃ te audiūt. Eccl. ij.a. Magnificaui opera mea: edificaui mihi domos. De hoc dicit beat⁹ Bern. ad eugeniū. Omnes de fonte pectoris tui publice bibunt: & tu solus seorsum sitiens stabis? Sed maledictus qui partē suā facit deteriorē: quid ille qui penit⁹ se reddit expertē? Sane deriuantur aquę tuę in platęis: homines & iumenta & pecora bibūt ex eis: quin & camelis pueri abraę potū tribuis. Ergo inter cęteros bibe & tu de fonte putei tui. Alien⁹ inquit non bibat ex eo: nūquid tu alien⁹ cui ñ alien⁹ si tibi es? Deniq̃z: Qui sibi nequā cui bon⁹? Patet igit ordo psalmi. Titul⁹ q̃.ē. Intētio monet ad edificationē dom⁹ dei. Mod⁹. Tripertit⁹ est psalmus. Primo precatur vir iustus vt voluntatem suam ō edificando domū deo impleat dñi. Secundo ostendit domū edificatam et vbi sit edificata: ibi: Ecce audiuimus. Tertio dicit promissiones dei factas edificatę sion: ibi. Iurauit dominus. Dicit ergo: g Memento ꝛc. Et loquitur propheta in persona totius christi: id est in persona capitis et corporis: sicut dicit Glo. quę satis confusa & obscura est: Sed vt planior sit expositio: Primo exponemus ō christo: secundo de viro iusto: vterq̃z enim per dauid designatur: sicut dicemus infra. Propheta igitur in persona christi ad patrem loquens/ cui omnia attribuit dicit: g Memento: id est memorem te esse ostēdito h Dñe/ pater: qui omnia potes. i Dauid/ spiritualis. i. christi: Qui per eum significatur triplici ratione. Primo ratione dignitatis: dauid enī fuit rex hierusalem: et christ⁹ rex ē ecclesię. Unde. ē. in Ps. Tu es ipse rex meus & deus meus qui mandas salutes iacob.

Qui alios instruere vult se primo instruat

Eccl.14.a.

Partitio psalmi

Allegorice

Christ⁹ per dauid significatur triplici ratione

Ps.43.

Secundo ratione humilitatis

g Memento ꝛc. Moralit de viro iusto. Dicit ergo p/pheta in persona viri iusti. Memēto dñe dauid: id est viri iusti manuforti & aspectu desiderabilis. Manu forti/ bene operando: aspectu desiderabilis/ honeste conuersando. Vel manuforti in actiua: aspectu desiderabilis in contemplatiua. Notādū aūt q̃z fortitudo manus iustorum in quattuor cōsistit. Primo in magnoz & difficiliū operū executione: De quo. ē. Posuisti vt arcum ęreum brachia mea. Scō in forti tentiōe/ vt nullaten⁹ dimittat bonū q̃ ō incepit. Job. xxvij. a. Donec deficiam non recedam ab innocentia mea: iustificationem meam quam cepi tenere non deseram. Cant. iij.b. Tenui eū & nō dimittā. Tertio in forti luctatiōe. Gen. xxxij. f. Si contra deum fortis fuisti/ luctando scilicet mecum/ dicit angelus: quanto magl cōtra homines prevalebis? Et de iuda dicitur Deut. xxxiij.a. Manus eius pugnabūt pro eo. Quarto in vinculoz ruptione: sicut legitur Judicl. xvj.b. de sansone: Rupit inquit vincula/ sicut si quis rumpat filum stupę: Erat autem ligatus septem funibus neruiceis: per q̃s

Moraliter

Fortitudo manus iustorum consistit in quattuor

Ps.17.

* significant septem funes